

PROTOKOL

O IZVAJANJU ALPSKE KONVENCIJE IZ LETA 1991 NA PODROČJU ENERGIJE

PROTOKOL "ENERGIJA"

Preambula

Republika Avstrija,
Francoska republika,
Italijanska republika,
Kneževina Lihtenštajn,
Kneževina Monako,
Zvezna republika Nemčija,
Republika Slovenija,
Švicarska konfederacija
kot tudi
Evropska skupnost
so se

v skladu s svojimi nalogami po Konvenciji o varstvu Alp (Alpska konvencija) z dne 7. novembra 1991 in da bi zagotovile celovito politiko varstva in trajnostnega razvoja alpskega prostora,

zaradi izpolnjevanja svojih obveznosti iz drugega in tretjega odstavka 2. člena Alpske konvencije,

s ciljem, da udeležujejo načine pridobivanja, distribucije in rabe energije, ki prizanašajo naravi in krajini, so sprejemljivi za okolje in spodbujajo ukrepe za varčevanje z energijo,

upoštevajoč potrebo po znižanju emisij plinov energetskega izvora, ki povzročajo učinek tople grede tudi v alpskem prostoru, ter s tem izpolnijo tudi obveznosti iz Okvirne konvencije Združenih narodov o spremembi podnebja,

prepričane, da morajo biti gospodarski interesi usklajeni z ekološkimi zahtevami,

zavedajoč se, da je alpski prostor pomemben za vso Evropo in je po geomorfologiji, podnebnju, vodah, rastlinstvu, živalstvu, krajini in kulturi edinstvena kot tudi raznovrstna dediščina ter da njen visokogorski svet, doline in predalpski svet sestavljajo okoljske enote, katerih ohranitev ne more biti zgolj naloga alpskih držav,

zavedajoč se, da so Alpe življenjski in gospodarski prostor za tam živeče prebivalstvo, hkrati pa so izjemnega pomena za zunajalpska območja, med drugim kot tranzitno območje, ne samo za čezevropski potniški in blagovni promet, temveč tudi za mednarodna omrežja za distribucijo energije,

upoštevajoč okoljsko ranljivost alpskega prostora tudi zaradi proizvodnje, prenosa in rabe energije, ki jo je treba upoštevati pri varstvu narave, prostorskem planiranju in rabi tal,

v spoznanju, da je treba glede na nevarnosti za okolje, med katerimi so lahko tudi spremembe podnebja, ki jih povzroča človek, posvetiti posebno pozornost tesni medsebojni povezanosti med človekovimi družbenimi in gospodarskimi dejavnostmi ter ohranjevanjem ekosistemov, ki še zlasti v alpskem prostoru zahtevajo primerne in različne ukrepe, sprejete v dogovoru s tamkajšnjim prebivalstvom, političnimi institucijami ter gospodarskimi in družbenimi organizacijami,

prepričane, da mora imeti tamkajšnje prebivalstvo možnost opredeliti svoje lastne zamisli o družbenem, kulturnem in gospodarskem razvoju in sodelovati pri njihovem uresničevanju v okviru veljavne ureditve,

prepričane, da se določeni problemi lahko razrešijo le čezmejno in s skupnim ukrepanjem alpskih držav in teritorialnih skupnosti, ki jih to neposredno zadeva,

prepričane, da je zadovoljevanje energetskih potreb pomemben dejavnik gospodarskega in družbenega razvoja v alpskem prostoru in zunaj njega,

prepričane, da sta bistvenega pomena uporaba in nadaljnji razvoj ekonomskih instrumentov, s katerimi je možno v izračun stroškov energije bolj vključiti dejanske stroške,

prepričane, da alpski prostor trajno prispeva k zadovoljevanju potreb po energiji in po zadostni oskrbi s pitno vodo na evropski ravni in tudi sam potrebuje zadostno preskrbo z energijo za izboljšanje življenjskih razmer prebivalstva in možnosti gospodarstva,

prepričane, da ima alpski prostor še posebej pomembno vlogo pri povezovanju energetskih sistemov evropskih držav,

prepričane, da lahko v alpskem prostoru ukrepi za racionalno rabo energije kot tudi trajnostna raba vodnih virov ter lesnega bogastva v okviru narodnega gospodarstva bistveno prispevajo k oskrbi z energijo in da postajata raba biomase in sončne energije vedno pomembnejši,

sporazumele, kot sledi:

I. poglavje

Splošne določbe

1. člen

Cilji

Pogodbenice se zavezujejo, da bodo na območju izvajanja Alpske konvencije ustvarjale okvirne razmere in sprejemale konkretne ukrepe za varčevanje z energijo, za njeno proizvodnjo, prenos, distribucijo in rabo, da bi ustvarile energetske razmere za trajnostni razvoj v skladu z obremenitvami, ki so sprejemljive za alpski prostor; s tem bodo pogodbenice pomembno prispevale k varstvu prebivalstva in okolja ter varovanju virov in podnebja.

2. člen

Temeljne obveznosti

(1) V skladu s tem protokolom si pogodbenice prizadevajo zlasti za:

a) usklajevanje načrtovanja v energetiki s splošnim prostorskim planiranjem v alpskem prostoru,

b) usmerjanje sistemov za proizvodnjo, prenos in distribucijo energije v splošno optimiranje celotnega infrastrukturnega sistema v alpskem prostoru ob upoštevanju zahtev varstva okolja,

c) zmanjševanje obremenitev okolja, ki so energetskega izvora, z optimiranjem energetskih storitev za končnega porabnika med drugim po možnosti z:

- zmanjševanjem potrebe po energiji z uporabo učinkovitejših tehnologij,
- večjim zadovoljevanjem preostale potrebe po energiji iz obnovljivih virov,
- optimiranjem obstoječih objektov za proizvodnjo energije iz neobnovljivih virov,

d) omejevanje negativnih vplivov energetske infrastrukture na okolje in krajino, vključno z ravnanjem z njihovimi odpadki, in sicer z uvajanjem preventivnih ukrepov pri novih in po potrebi z uvajanjem sanacijskih ukrepov na obstoječih objektih in napravah.

(2) Pogodbenice pri gradnji velikih novih energetske infrastrukture ter obsežnejših širitvah obstoječih v okviru veljavne ureditve poskrbijo za presojo vplivov na okolje v alpskem prostoru in analizo njihovih prostorskih in družbenogospodarskih učinkov v skladu z 12. členom, vključno s pravico, da izrazijo svoje mnenje na mednarodni ravni, kadar lahko pride do čezmejnih učinkov.

(3) V svoji energetske politiki upoštevajo, da je alpski prostor primeren za rabo obnovljivih virov energije, in zato spodbujajo medsebojno sodelovanje pri razvojnih programih na tem področju.

(4) Ohranjajo zavarovana območja z njihovimi tamponskimi območji, varovana območja in območja miru ter neokrnjena območja narave in krajine ter optimirajo energetske infrastrukture glede na različne stopnje ranljivosti, obremenljivosti in obstoječe poškodovanosti alpskih ekosistemov.

(5) Pogodbenice se zavedajo, da lahko ustrezna raziskovalna in razvojna politika s preventivnimi in sanacijskimi ukrepi bistveno prispevata k varovanju Alp pred vplivi energetske infrastrukture na okolje. Zato spodbujajo raziskovalne in razvojne projekte na ustreznih področjih ter izmenjavo njihovih pomembnih rezultatov.

(6) Pogodbenice na področju energetike sodelujejo pri razvijanju metod, ki najbolj upoštevajo dejanske stroške.

3. člen

Skladnost z mednarodnim pravom in s politiko na drugih področjih

(1) Protokol se izvaja v skladu z veljavnimi mednarodnimi pravnimi normami, zlasti z določbami Alpske konvencije in njenih izvedbenih protokolov kot tudi veljavnih mednarodnih sporazumov.

(2) Pogodbenice se zavezujejo, da bodo cilje tega protokola upoštevale tudi v svoji politiki na drugih področjih, še posebej pri urejanju prostora in regionalnem razvoju, v prometu, kmetijstvu, gozdarstvu in turizmu, da bi se izognile morebitnim negativnim ali nasprotujočim si vplivom v alpskem prostoru.

4. člen

Sodelovanje teritorialnih skupnosti

- (1) V okviru veljavne ureditve vsaka pogodbenica določi najboljšo raven usklajevanja in sodelovanja med institucijami in teritorialnimi skupnostmi, ki jih to neposredno zadeva, z namenom, da pospešuje skupno odgovornost, zlasti da izkoristi in razvija sinergijo pri izvajanju energetske politike v alpskem prostoru ter iz tega izhajajočih ukrepov.
- (2) Teritorialne skupnosti, ki jih to neposredno zadeva, sodelujejo v različnih fazah priprave in uresničevanja te politike in ukrepov ob upoštevanju svojih pristojnosti v okviru veljavne ureditve.

- (3) Pogodbenice spodbujajo mednarodno sodelovanje med institucijami, pristojnimi za energetska in okoljska vprašanja, da bi tako lažje sporazumno reševale skupne probleme.

II. poglavje

Posebni ukrepi

5. člen

Prihranek energije in racionalna raba energije

(1) Alpski prostor zahteva ustrezne ukrepe za varčevanje z energijo, njeno distribucijo in racionalno rabo, ki upoštevajo:

- a) potrebo po energiji, ki je prostorsko razpršena in močno niha glede na nadmorsko višino, letni čas in turistično dejavnost,
- b) krajevno razpoložljivost obnovljivih virov energije,
- c) poseben vpliv imisij zraka na kotline in doline zaradi njihove geomorfološke konfiguracije.

(2) Pogodbenice skrbijo za okolju prijaznejšo rabo energije, prednostno spodbujajo varčevanje z energijo in njeno racionalno rabo, predvsem pri proizvodnih procesih, javnih storitvah, velikih hotelskih obratih kot tudi v prometu ter pri objektih za šport in prosti čas.

(3) Sprejmejo ukrepe in predpise predvsem na naslednjih področjih:

- a) izboljšanje toplotne izolacije pri stavbah in učinkovitosti sistemov za distribucijo toplote,
- b) optimiranje učinkovitosti naprav za ogrevanje, prezračevanje in klimatizacijo,
- c) reden nadzor in morebitno zmanjšanje okolju škodljivih emisij pri termoenergetskih napravah,
- d) prihranek energije s tehnološko naprednimi procesi za rabo in pretvorbo energije,
- e) obračun stroškov za toploto in toplo vodo po porabi,
- f) projektiranje in spodbujanje novogradenj z uporabo tehnologij z nizko porabo energije,
- g) spodbujanje in udeleževanje občinskih/lokalnih energetskih zasnov in zasnov za varovanje podnebja ob upoštevanju ukrepov iz pododstavka c prvega odstavka 2. člena,
- h) energetska sanacija stavb pri rekonstrukcijah in spodbujanje okolju prijaznih sistemov ogrevanja.

6. člen

Obnovljivi viri energije

(1) Pogodbenice se zavezujejo, da v okviru svojih finančnih možnosti spodbujajo in prednostno uporabljajo obnovljive vire energije po pogojih, sprejemljivih za okolje in krajino.

(2) Spodbujajo uporabo decentraliziranih objektov in naprav za rabo energije iz obnovljivih virov, kot so voda, sonce in biomasa.

(3) Podpirajo rabo energije iz obnovljivih virov tudi v kombinaciji z obstoječo konvencionalno oskrbo z energijo.

(4) Pogodbenice za proizvodnjo energije še posebej spodbujajo racionalno rabo vodnih virov in lesa iz gorskih gozdov, s katerimi trajnostno gospodarijo.

7. člen

Vodna energija

(1) Pogodbenice pri novih in v okviru možnosti tudi pri že obstoječih hidroenergetskih objektih zagotovijo ekološko funkcionalnost vodotokov in celovitost krajin s primernimi ukrepi, kot so določanje minimalnih pretočnih količin, izvajanje predpisov za zmanjševanje umetnih nihanj vodne gladine in zagotavljanje prehodnosti za živali.

(2) Pogodbenice lahko ob spoštovanju svojih varnostnih in okoljskih predpisov uvedejo ukrepe za krepitev konkurenčnosti obstoječih hidroelektrarn.

(3) Zavezujejo se tudi, da bodo varovale vodne režime v vodozaščitnih območjih za pitno vodo, zavarovanih območjih z njihovimi tamponskimi območji, varovanih območjih in območjih miru kot tudi v neokrnjenih območjih narave in krajine.

(4) Pogodbenice priporočajo ponovno obratovanje opuščenih hidroelektrarn namesto novogradenj. Tudi pri ponovnem obratovanju veljajo določila prvega odstavka glede ohranjanja funkcionalnosti vodnih ekosistemov in drugih prizadetih sistemov.

(5) Pogodbenice lahko v okviru notranje zakonodaje preverijo možnosti, kako bi se lahko od končnih porabnikov alpskih virov zahtevalo plačilo po tržnih cenah in na kakšen način ter v kakšnem obsegu je možno tamkajšnjemu prebivalstvu dati pravično nadomestilo za storitve, ki jih opravlja v interesu javnosti.

8. člen

Energija iz fosilnih goriv

(1) Pogodbenice zagotavljajo, da bodo pri novih termoenergetskih objektih in napravah za proizvodnjo električne in/ali toplotne energije na fosilna goriva uporabljale najboljše razpoložljive tehnologije. Pri obstoječih objektih in napravah v alpskem prostoru bodo čim bolj omejevale emisije z uporabo primernih tehnologij in/ali goriv.

(2) Pogodbenice preverijo tehnično in ekonomsko izvedljivost ter okoljsko primernost zamenjave termoenergetskih naprav na fosilna goriva z napravami, ki uporabljajo obnovljive vire energije, in z decentraliziranimi napravami.

(3) Pogodbenice sprejemajo ukrepe za spodbujanje sočasne proizvodnje elektrike in toplote s ciljem učinkovitejše rabe energije.

(4) Na obmejnih območjih skrbijo, če je to izvedljivo, za harmonizacijo in povezavo svojih sistemov za nadzor emisij in imisij.

9. člen

Jedrska energija

(1) Pogodbenice se zavezujejo, da si bodo v okviru mednarodnih sporazumov izmenjavale vse informacije o jedrskih elektrarnah in drugih jedrskih objektih in napravah, ki vplivajo ali bi lahko vplivale na alpski prostor, s ciljem, da bodo zagotovile trajno varovanje zdravja ljudi, živalstva in rastlinstva, njihovih združb in habitatov, vključno z njihovimi medsebojnimi vplivi.

(2) Pogodbenice v okviru možnosti poskrbijo za uskladitev in povezavo svojih sistemov za nadzor radioaktivnosti v okolju.

10. člen

Prenos in distribucija energije

(1) Pogodbenice si pri vseh obstoječih infrastrukturah prizadevajo za njihovo racionalizacijo in optimizacijo, upoštevaje zahteve varstva okolja, predvsem potrebno ohranitev zelo občutljivih ekosistemov in krajine, ter po potrebi sprejemajo ukrepe za varovanje prebivalstva in alpskega prostora.

(2) Pri gradnji električnih vodov in ustreznih omrežnih postaj, plinovodov in naftovodov vključno s črpalnimi in kompresijskimi postajami ter drugih naprav, ki pomembno vplivajo na okolje, sprejmejo pogodbenice vse potrebne ukrepe, da se zmanjša obremenitev prebivalstva in okolja, pri čemer je treba čim bolj uporabljati obstoječe objekte in trase.

(3) Pogodbenice pri energetskih vodih posebej upoštevajo pomen zavarovanih območij z njihovimi tamponskimi območji, varovanih območij in območij miru ter neokrnjena območja narave in krajine kot tudi ptic.

11. člen

Renaturacija in sonaravne gradbene metode

Pogodbenice pri idejnih projektih oziroma pri predvidenih presojah vplivov na okolje v okviru veljavne zakonodaje opredelijo pogoje, pod katerimi morata potekati renaturacija lokacij in ponovna vzpostavitev vodnega režima po dokončanju gradnje javnih in zasebnih energetskogospodarskih objektov, ki vplivajo na okolje in ekosisteme v alpskem prostoru, pri čemer je treba čim bolj uporabljati sonaravne gradbene metode.

12. člen

Presoja vplivov na okolje

(1) Pogodbenice pri projektiranju energetskogospodarskih naprav, navedenih v 7., 8., 9. in 10. členu tega protokola, kot tudi pri pomembnejših spremembah teh objektov in naprav predhodno izdelajo presajo vplivov na okolje v skladu z veljavno notranjo zakonodajo ter mednarodnimi sporazumi in dogovori.

(2) Pogodbenice soglašajo, da je treba čim bolj uporabljati najboljše razpoložljive tehnologije za odpravljanje ali zmanjševanje obremenitev okolja, pri čemer se predvideva kot možna alternativa tudi morebitna odstranitev objektov in naprav, ki se ne uporabljajo in niso sprejemljive za okolje.

13. člen

Usklajevanje

(1) Pogodbenice se zavezujejo, da se bodo pri projektih z morebitnimi čezmejnimi učinki predhodno posvetovale o njihovih vplivih.

(2) Pri projektih z morebitnimi čezmejnimi učinki morajo imeti prizadete pogodbenice možnost, da pravočasno sporočijo svoja stališča, ki se bodo ustrezno upoštevala pri postopku za dodeljevanje dovoljenj.

14. člen

Dopolnilni ukrepi

Pogodbenice lahko za področje energije in trajnostnega razvoja sprejmejo poleg ukrepov, predvidenih v tem protokolu, tudi dopolnilne ukrepe.

III. poglavje

Raziskave, izobraževanje in obveščanje

15. člen

Raziskave in opazovanje

(1) Pogodbenice spodbujajo in s tesnim sodelovanjem usklajujejo raziskave in sistematično opazovanje za izvajanje tega protokola, še zlasti o metodah in merilih za analizo in presojo vplivov na okolje in podnebje kot tudi o posebnih tehnologijah za varčevanje z energijo in njeno racionalno rabo v alpskem prostoru.

(2) Pri opredelitvi in preverjanju energetskepolitičnih ciljev in ukrepov kot tudi pri izobraževanju in svetovanju prebivalstvu, gospodarstvu in teritorialnim skupnostim na lokalni ravni upoštevajo rezultate raziskav.

(3) Pogodbenice poskrbijo, da se rezultati nacionalnih raziskav in sistematičnega opazovanja zbirajo v skupni sistem za stalno opazovanje in informiranje in so na voljo javnosti v okviru veljavne ureditve.

16. člen

Izobraževanje in obveščanje

- (1) Pogodbenice spodbujajo izobraževanje in izpopolnjevanje ter obveščanje javnosti o ciljih, ukrepih in izvajanju tega protokola.
- (2) Zavzemajo se predvsem za nadaljnji razvoj izobraževanja in izpopolnjevanja ter svetovanja na področju energetike in v to vključujejo varstvo okolja, narave in podnebja.

IV. poglavje

Izvajanje, nadzor in presojanje

17. člen

Izvajanje

Pogodbenice se zavezujejo, da bodo s primernimi ukrepi v okviru veljavne ureditve zagotovile izvajanje tega protokola.

18. člen

Nadzor spoštovanja obveznosti

(1) Pogodbenice redno poročajo Stalnemu odboru o ukrepih, ki so jih sprejele na podlagi tega protokola. V poročilih se navede tudi učinkovitost sprejetih ukrepov. Alpska konferenca določi časovno zaporedje poročanja.

(2) Stalni odbor pregleda poročila zaradi preverjanja, ali so pogodbenice izpolnile obveznosti iz tega protokola. Od pogodbenic lahko zahteva tudi dodatne informacije ali pa si pridobi informacije iz drugih virov.

(3) Stalni odbor sestavi za Alpsko konferenco poročilo o spoštovanju obveznosti pogodbenic po tem protokolu.

(4) Alpska konferenca se seznani s tem poročilom. Če ugotovi, da se obveznosti ne spoštujejo, lahko sprejme priporočila.

19. člen

Presojanje učinkovitosti določb

(1) Pogodbenice redno preverjajo in presojujejo učinkovitost določb tega protokola. Če je za uresničevanje njegovih ciljev potrebno, predvidijo sprejem ustreznih sprememb tega protokola.

(2) V okviru veljavne ureditve tudi teritorialne skupnosti sodelujejo pri tem presojanju. Posvetujejo se lahko tudi z nevladnimi organizacijami, ki so dejavne na tem področju.

V. poglavje

Končne določbe

20. člen

Odnos med Alpsko konvencijo in protokolom

(1) Ta protokol je protokol Alpske konvencije v smislu 2. člena in drugih členov konvencije, na katere se nanaša.

(2) Pogodbenice tega protokola so lahko samo pogodbenice Alpske konvencije. Vsaka odpoved Alpske konvencije velja tudi kot odpoved tega protokola.

(3) Kadar Alpska konferenca odloča o vprašanjih, ki se nanašajo na ta protokol, lahko o njih glasujejo samo pogodbenice tega protokola.

21. člen

Podpis in ratifikacija

(1) Ta protokol je na voljo za podpis vsem državam podpisnicam Alpske konvencije in Evropski skupnosti dne 16. oktobra 1998 in pri Republiki Avstriji kot depozitarju od 16. novembra 1998.

(2) Za pogodbenice, ki so izrazile soglasje, da jih ta protokol zavezuje, začne protokol veljati tri mesece po datumu, ko so tri države deponirale svoje listine o ratifikaciji, sprejetju ali odobritvi.

(3) Za pogodbenice, ki kasneje izrazijo soglasje, da jih ta protokol zavezuje, začne protokol veljati tri mesece po deponiranju listine o ratifikaciji, sprejetju ali odobritvi. Po začetku veljavnosti spremembe protokola postane vsaka nova pogodbenica tega protokola pogodbenica protokola v spremenjenem besedilu.

22. člen

Notifikacije

Depozitar obvesti v zvezi s tem protokolom vsako državo, navedeno v preambuli, in Evropsko skupnost o:

- a) vsakem podpisu,
- b) deponiranju vsake listine o ratifikaciji, sprejetju ali odobritvi,
- c) vsakem datumu začetka veljavnosti,
- d) vsaki izjavi katere od pogodbenic ali podpisnic,
- e) vsakem obvestilu pogodbenice o odpovedi vključno z datumom, ko začne veljati.

Da bi to potrdili, so podpisniki, pravilno pooblaščen v ta namen, podpisali ta protokol.

Sestavljeno na Bledu dne 16. oktobra 1998 v slovenskem, francoskem, italijanskem in nemškem jeziku, pri čemer so vsa štiri besedila enako obvezujoča, v enem samem originalu, ki je deponiran v arhivu Republike Avstrije. Depozitar posreduje vsaki podpisnici overjeno kopijo.